

Jaunimas

Mėnesinis laikraštis skiriamas jauniems.

TURINYS: Žmogaus pažanga atsizvelgiant į jo veikimą. — Gražus tarimas. — Vaizdelis: Jūron. — Apžvalga: Tarptautinė tyla; kumstsių galia; Lietuvių Jaunimas Prūsijoje; Amerikos Lietuvių susirinkimai; Lietuvių Mokslo Draugija; Dr. J. Basanias jubilėjus; vienas Lietuvių dainų koncertas; Lietuvių Dailės Draugija; Lietuvių dramos dailė. — Pasikalbėjimai: Ar gera ar bloga Lietuviams vesti kitos tautos žmogų? Kas tai revoliucija ir tt.? Kaip neturtingas mokinis gali geriausiai tarnauti Lietuvai? Kas geriau tikibiškai abejojantiems? Ar geru darbui yra skinties gėle pasipuošti? Dėlko žmogui, įieškantiems teisibės, nėra apie tai niekur nieko randama? Ivairūs klausimai. — Iš leidėjų-rašytojų pusės.

ŽMOGAUS PAŽANGA ATSIŽVELGIANT Į JO VEIKIMĄ.

Žmogus yra sudėtinis dalikas. Tai išmanyti yra labai svarbu. Tūli gyvenimo klausimai tad tarsi savaime paaiškėja. O nepersunku tai ir išvisti. Nuolatai tad apsireiškia. Už visa aiškiau, kad žmogus kán veikia.

Paviršiasis žiūrint šis veikimas tėra judėjimu. Juda kūnas. O jį judina prigimties gális. Jos sukeliamos visokių intekmių. Tokia gali būti jau ir koks pastūmėjimas. Tasai pareina iš paviršiaus.

Bet judėjimo priezastis gali pareiti ir iš vidaus. Nusiduoda tai, kad žmogus ko nori. Sākoma berods, kad žmogaus noro priezastis taipo-jau regimame pasaulyje. Vienok zinoma, jog kiekvienas žmogus gali savaip veikti. Paviršiasis

priezastis gāli būtī tos pātšios, tatšau kiekvienas žmogus gāli kitaip atsiliepti.

O šitas žmogaus paties nusprendimas, kaip kūno judėjimas nusiduoti turi, padāro jī žmogaus veikimu.

Aišku, kuomet žmogaus esībē ĩra daugiau augusi, tai esti, kuomet žmogus pats pasirodo giliau jautšiantšiu, skaidriau mānantšiu, tvirtšiau norintšiu, tuomet daugiau galima kalbēti ir apie žmogaus veikimā.

Menko augimo arba žemo dvāšios stovio žmogus paprastai neveikia. Apsireiškia jo judėjimuose arba ir jo darbuose tiktai jo prigimtis. Sukīla koks reikalas, žmogus ir juda. Todēl toks žmogus ĩra ir labai vienodas ir lengvai patenkintas. Nēra jame priešingumū. Sākoma todēl apie tokī žmogū, kad jis nekaltas kaip kūdikis. Ir paprastai jisai vis linksmas. Tokiais dažniausiai pasirodo laukiniai žmonēs.

Bet kuomet žmogaus vidus pildosi visokiais jausmais, patīrimais, mintimis, jo gīvenimas virsta ir kitokiu. Nebelieka vien prigimties judėjimu. Randasi tām ākstinū jau iš jausmū, geismū ir mintšiū. O tarp jū stojasi ir visokie priešingumai.

Žmogus tad nebēra tokiu vienuodu. Nebēra jis ir tokiu linksmu. Kūdikio dienos ĩra dingusios. Žmogūje eina kova tarp visokiū ĩntekmiū, kurios nori valdītī prigimties jēgas ir judėjimus.

Su didesniu jausmū, geismū ir mintšiū skaitšiumi auga ir proto galia. Ir veikiai jisai veržiasi būtī vadovu žmogaus prigimties judėjimui. Tuo-

met galima jau teisingiau ir kalbēti apie žmogaus veikimā. Bet kovos žmogaus vidūje nesiliauja. Priešingai, jos dār painesnēmis pasidāro. Eina jos dabar dār tarp proto ir jausmū bei geismū.

Žmogaus āmžius ĩra tuomet nuolatai puolimu ir atsikēlimu. Žmogus jautšiasi tai vīriaujantšiu, tai vergaujantšiu. Ir tik kelis kart taip padārius, kaip protas liepē, jām kitā kart lengviau protas sekti. Prigimtīj randasi paprotīs.

Apsireiškia tše toks ĩstātīmas: Kas vienā kartā darīta, tai linksta atsikartoti. O taip nusiduoda gerame kaip ir blogame. Todēl reikia labai saugoties pirmo veikimo. Bet ar žmogus norētū ar nenorētū, jis priverstas judēti, dirbti, veikti.

Jau ten, kur stojasi jausmū ir geismū kova prieš ĩntekmes iš paviršiaus, pradeda žmogaus sąmonēj brēkšti numānīmas apie tai, kas pikta ir kas gera. Bet tuomet pikta tēra, kas nesmagu, gera, kas smagu.

Kuomet protas pradeda vadovauti, tad bloga ĩra, kas nenaudinga, gera, kas naudinga. Bet veikiai pasidāro ir tše skirtumas. Pirmiau eina klausimas tik apie paties naudā, toliau jau ir apie kitū, būtent namiškiū, gentšiū naudā, ir tt. Nors būtū iš to patšiām ir nuostolio.

Iš to sukīla nauja kova žmogūje. Veikti jis turi, ar jis norētū ar nenorētū. Jo prigimtis jī prie to vertšia. Bet — kån ir kaip veikus? Vis iš naujo žmogus klausiasi, ar tai bus naudinga, kån veikti ketu ar ne. O tai, atsizvelgiant ĩ save ir ĩ kitus.

Labai dažnai žmogus to atspėti nenujėgia. Ir seka kieno-nors patarimā. Bet išvīsta tada, jog negerai darīta. Kaip tuomet pasielgus? Be abejonės, reikia veikti. Paskui pasirodo, ar tai gera ar bloga. Taip žinojimas randasi. Tik ūra kartu ir auges linkimas ū atkartojimā negero veikimo. Ir stojasi nauja kova.

Bet vis daugiau stiprėja tuo ir atsvėrimo galia, kuri pareina iš žmogaus esībės. Žmogus pastoja vis giliau jautšiantšiu, giedriau mánantšiu ir tvirtšiau norintšiu. Pastoja žmoniškesniu. Ir jo veikimai bus išlengvo vis žmoniškesni, tai esti tikrai jo paties.

Tuo tarpu jām aiškėja skirtumas tarp žinojimo, koks jo veikimas būtī turi ir koks jis ištikrūjū ūra. Nekartā patsai mato, jog beveikiās visai prieš savo išmānīmā, prieš išminties, meilės ir skaistībės reikalāvimus. Ira tai liudijimas, jog prigimtīj, jausmuose, geismuose ir prote ūra dār perdaug galiū savaip veikti, savaip apsireikšti.

Aišku, kad tada patsai žmogus dār ūra persilpnas prieš kitas jėgas. Ir būtina žmogui manīti apie tai, kaip savo galias sámoningai stiprinus. Išlengvo jos gīvenimo auginamos. Bet žmogus turētū patsai tuo rūpinties. Ir ūra tām iš pat senovės visokiū patarimū. Sákoma, žmogus turīs kuo daugiau pasišvesti augštoms mintims, šventoms idėoms, klausīties ir klausīti sázinės. Bاندīti vis daugiau pajautsi Dievo vāliā žmogūje ir jai pasiduoti.

Tad žmogus išlengvo vėl pastoja vienodu. Pastoja kūdikiu ir ūra visuomet linksmas. Dingsta iš jojo priešingumai. Stojasi jame pilna harmonīa. Žmogus iškopia iš prigimties vīravimo, iš jausmū, geismū ir proto valdīmo. Jame išmintis, sázinė vadovauja. Kiekvienne jo veikime atsispindi grožībė, gīvena meilė.

Žmogus ūra tuomet savo veikime tobūla vienībė. Bet jis ūra ir vienībėj su augštšiausiomis pasaulio galiomis, tai esti su pilnu teisingumu, tikrumu ir bekrāšte meile. Ir todėl jo veikimas ūra ir neapsákomai galingas bei ūntekmingas.

Vidūnas.

GRAŽUS TARIMAS.

Teko mán pastaru laiku klausīties tūlū kalbėtojū, vaidintojū ir dainuotojū. Nenuostabu, kad kiekvienas savaip kalbėjo. Kiekvienas žmogus ūra vienata su ūpatingu savo vidaus gīvenimu, su ūpatinga širdimi ir siela. Bet kiekvienas ir tārė savaip. Tūli net aiškiai parodė norā tardami savo tarne apreikšti. Tūli, gāl, kitaip ir nemoka. O, rodos, kaip mums reikalinga rāsto kalba, taip reikalingas ir gražus tarptarminis žodžiū tarimas.

Ipatšiai dviejuose dalīkuose žodžiū tarimas tuo tarpu skiriasi: vokālū skambėjime ir skiemenū pabalsėjime.

Atsizvelgiant ū antrājī dalīkā, rodos, sunku tikrā keliā surasti. Tatšau nėra taip. Jau kartā sakiau "Jaunime", jog mūsū kalba nešokinėja, kaip tūlos kitos, bet teka. Priegaidė, kirtis tēra tāriamosios kalbos antros eilės dalīkas. Todėl reikia pirmiau rūpinties tuo, kad kalba tekētū, kad balsas sklandītū. Tardami turime tarsi giedoti. Išlengvo atrasime priemoniū pasimokinti priegaide vartoti, kur jai

vieta. Pagaliaus ir mūsų "poetai" pradės gâl jau numanîti, jog ir tai îra jû uždavinîs, ir bandîs rašiti eiles nors tikru, gražiu rhytmu.

Lengviau, rodos, bus vokâlû skambêjime pasiekti tarptarminî tarimâ. Visaip mūsų kalba dabar gaivinama. Norima, kad jos dvasia kuo-aiškiau sviestû. Bet kalbos dvasia pirmiausia atsizîmi jos groze. O tuo beveik nebuvo pasirûpinama. Berods buvo šnekama apie grâziâ kalbâ atsizvelgiant î zodzius ir sâkiniû sustâtîmâ. Bet kaip mân rodos nesirûpino nei vienas kiek reikiant, kad zodziai, kad jû vokâlai bûtû ir gražiai tariami. O tai dabar, kur dainininkai ir kalbêtojai viešai rodosi, pagaliaus labai reikalinga.

Kâm-nors lietuviškai šnekant, negrazumo nepastebime taip veikiai. Uzimti daugiau kalbos turiniu. Bet kuomet kas vaidina arba dainuoja, tuomet norima visâ zodziû ir dainos groze patirti. O toji susideda îs visokiû dalîkû ir dalîkeliû, kuriû pirmiausias, kurs žmogaus ausî pasiekia, îra garsû skambêjimas.

Jeib žinotum, ar tasai gražus ar ne, reikia apginti skonî ir nuomone apie tai. Bet jau îsanksto pasergiu, kad kiekvienas saugotûs kalbos garsus kraipîti, darkîti. Visuomet reikia atsizvelgti î tai, koks turi bûti garsas mūsų kalbos dvâsios reikalâvimu. O îs tše tad eiti tolîn ir îsbandîti, kaip tas garsas kuo-gražiau galêtû bûti târiamas.

Taip, pirmiau reikia žiûrêti, ar bus mūsų tarimas tikrai lietuviškas, ar netversime garsû, kurie svetimi îra mūsų kalbai. Visai atsizadêti turêsime savo tarmeî. O dainuodami negâlime pamêgzdzioti žmoniû, kuomet jie dainuoja. Žmoniû dainavimo grozê îra labai giliai paslêpta. Kas ausî pasiekia, têra paprastai žiaurûs garsai. Vienok tame îra pâmatas, îs kurio mes turime kelti augštîn, kas gražu.

Lengviau bus gražiai tart îsmokti, kuomet mūsų kalbos žinovai bus sutvarke mūsų rašibâ taip, kad joje nebe-

bus tiek pazenklinimo to, kas kartâ buvo tariama, kiek tai, kas gražiai târiant ir šiandien turi bûti girdima, neziûrint visû mažmoziû, kurie tûliems šiandien dâr taip labai svarbûs.

Rodos nesišâlîsime nuo mūsų kalbos dvâsios, reikalaujami, jog vokâlai turi bûti skaidriai tariami. Ipatšiai turime taip pasielgti su e, o ir u. E turi aiškiai skirties nuo i ir nuo a, o nuo a ir u, u nuo o.

Apie o nereikals daug sakîti. Kuomet jis bus târiamas apvalia burna ir kiek tesiamas, jis skambês gražiai. Tik pasunkîs tai tarmê, îs kur pareina paprotîs o îstarti visiškai kaip a, arba nors kaip â. Sunku tûliems ir tâjî o skaidriai îstarti, kurs randasi kartu su u, kaip va zodije: dainuoti. Reikalinga tše sâu grâzû îstarimâ îsiprâtinti, îpatšiai norint dainuoti arba vaidinti.

Labai daug sunkenibiû padâro vokâlas e. Labai îvairus jis mūsų kalboj. Târiamas jis su atvira burna ir trumpai, su atvira burna ir tâsiai, su sutšiaupta burna ir trumpai, su sutšiaupta burna ir tâsiai. Tai reikia labai gerai atskirti. O paprastoj rašiboj to nedâroma. Vis buvo tik mânoma, kaip rašiti, kad visi rašiboj atrastû savo tarmeî suskaitomâ râstâ, o ne, kad rašiba parodîtû ir kaip reikia gražiai tarti. Vien mūsų rašiboj, "Jaunime" ir kitur, skirtumai îra visai skaidriai parodîti. Skiriame pirmutinî vokâlâ e zodije esame nuo e zodije êsime ir e tû zodziû pabaigoje. Tarp trumpai tariamû e nedârome skirtumo. Bet dainuojant ir tai reikalinga. Liks dainininko uždaviniu îsmêginti, kaip gražiau skambês. Bûtinai vengti turime tokî e, kurs panašus î Vokietšiu â. Jis per stambus švelnajai mūsų kalbai. — Nosinio e neatbojame. Jis gražiâm tarimui ir dainâvimui tiktai kliûtis.

Apie u nebereikalinga dâr kân pasakîti, kuomet žinome, jog jis turi bûti skiriamas nuo o, îpatšiai trumpasis u. Vokâlas a kartais, vîriausiai dainuojant, prâšo mâžo lenkimo î o. To pamiršti nereikêtû.

Didis kalbos grazumo darkimas pareina iš dvibalsų ie, ia, iu, io. Ipatšiai chorui dainuojant. Vīriausias balsas ūra antrasis. I jį reikia visą pastebėjimą kreipti. Dainuodami turime atsidėti visiems vokėlų lingavimams. Nors tūli tame rastū nuostabiā Lietuviū kalbos ipatibe. Kaip kitos kalbos jā numetē, mesime jā ir mes, kaip tai iš dalies jau ir padārēme. Tik retas māt dar beatrāso: tēvialiai, biat, ir tt. Rāsome statšiai tēveliai, bet. Chorui dainuojant toks lingavimas visai nepakeliamas. Pavienis dainininkas gāli ir iš to išgauti grazumo.

Paskiau labai reikalinga graziām tarimui, ipatšiai dainuojant, kad linksniū pabaigū vokėlai būtū tesiami, paveikslui: tēvā, sūnū, didvīrī matšiau. Labai, rodos, grazu, kad ir n dār pridedamas.

Ira tai mano nuomonēs, kurias pasidariau 17 metū bemokindamas gražiai dainuojant tarti. Gāl tūli dalikai pamazu dār keisis. Bet laikas, be abejonēs, rūpinties graziu mūsū kalbos tarimu.

Vidūnas.

Jūron.

Ad. Brako darbelis.

AP3VALGA.

Tarptautinė tīla. Tokia, rodos, dabar pasaulī kloja. Nors dār ir tesiasi kāras tarp Itālū ir Turkū, nors turi Francai dār dārbo su Marokkos gīventojais,

vis dėlto tautos tarsi pamiršusios rengties prieš viena kitā. I šitā tīlā īneša māzā judėjimā susitinkimas Vokios ir Rusū kaizarū Baltijos jūrose. Snairiai žiūri

Francai ir Anglai, kaip matīti iš jū laikraščiū. O rodos bereikalo. Nedaug keisis sātīkiai tarp tautū. Tik kārū pavojus bus vėl māzumā pašālintas. Vienok ir iš māzū persikeitimū gāli kartais daug pasidarīti.

Kumstšiu gālia buvo prāėjusis mėnesiais labai negeistinas apsireiškimas. Buvo jis mātomas Vengrū ir Prūsū saimuose, bet ir Francuose, Angluose ir kitur. Amerikoje rengiant prezidento rinkimus, jī taipojau kišasi priekin. Ir iš to matīti, jog tarptautinė tīla gāli būtī tik tīla prieš audrā. Bet ūra ir pasistengimū suartinti tautas. Visokiais būdais tai dārōma. Negalima jū nei minėti, nenorint platšiau apie tai rašiti.

Lietuviū Jaunimas Prūsuose 8. mt. susirinko ant Rambino 16. Birz. Ira tai jau tretis jis susirinkimas. Buvo keli šimtai susiēje. Gaila tik, kad daug nekviestū, net ir Vokietšiu, tše atsirādo. Būtinai reikētū saugoties apie susirinkimo dienā iš anksto laikraščiuose skelbti. O tie, kurie ūra pasiprāše pakvietimo, teturētū tik tokius atsivesti, kurie Lietuviū atsigavimā užjautsia. Jaunimo susirinkimas neturētū būtī viešas, bet tarsi namiškiū dalikas. Viešiemis susirinkimams dera Lietuviū vakarai ir šventēs. Svarbiausias Jaunimo susiējimo dalikas tuo tarpu ūra be abejonēs pasizinimas su viens-kitu ir sukēlimas to smaugaus jausmo, jog visuose Prūsū

kraštuose ūra Lietuviū, kurie tais nori ir būtī. Išlengvo tad pasirodīs ir aišku, kas reikia darīti Lietuviū atsigavimui šelpti. Ir bus galima apie tai ir tarties. Iš gilēs negalima tuojau padarīti auzuolo.

Amerikos Lietuviū susirinkimai, kaip matīti iš laikraščiū, nusidūoda taipojau šiuo laiku. Tūli jūjū jau buvo, kiti dār rengiami. Prie didžiausiūjū, rodos, skaitīti reikia susivaziavimus "Susivienījimo Lietuviū Amerikoje" ir "Tēvīnēs Mīlētōjū Draugijos." Buvo tie susivaziavimai Birzelio mėnesī. Svarbiausias "Susivienījimo Lietuviū Amerikoje" sumānimas ūra īsteigti kāse šelpti savo nariams ligoje. "Tēvīnēs Mīlētōjū Draugija" nutarē išleisti būsimais metais Serno ir Strazdelio, Duonelaitšio ir Simano Dūkanto raštus.

Lietuviū Mokslo Draugija susirinko Vilniūje nuo 25. iki 27. Birz. Programas galējo šiais metais būtī atliktas be jokiū trukdimū. Buvo kalbama apie kellū Lietuviū gīvenimā ir dārbus, apie akiū ligas Lietuvoje, apie Lietuvos dvārininkū ir 3īdū sātīkius 19. šimtmetšio pradzioje, apie galvijū kraulige Lietuvoje, apie Lietuviū kalbos tarmiū tīrinėjimā, apie Lietuvos vartotojū draugijas, tautā ir tautos sāmone ir ēvolūciā bei tikībā. Apie

paskiau minėtąjį daliką kalbėjau patsai keturias kalbas. Pirmą aiškinau temą: Dabarties sąmonė ir tikiba bei evolūcija. Bandžiau parodyti mūsų dienų pasaulio supratimo persikeitimą ir kaip tuo evolūcija giliau išmānoma ir tikiba visiškai kitaip branginama. Antra kalba, apie evolūcijos laipsnius ir veiksnius bei ākstinus, aiškinau pirmiau kelis išmānimo klausimus ir išdėstiau tad visos evolūcijos plānā, kaip ji Vėdos aprāšo nurodīdamas ir i tai, kas šiū dienū mokslo skelbiama, pridėdamas dār savo paties nuomones. Tretsiā kart kalbėjau apie žmogaus pāzangā ir jos ākstinus. Skaitau tai svarbiausia savo kalbū. Bandžiau parodyti žmogaus esībės augimā ir kaip kalboj, tikīboj bei doroj jis atsispindi ir tū priemoniū vėl selpiamas ĩra. Ketvirta kalba norėjau išguldīti pavienio ir draugijos svarbumā žmogaus pāzangai. — Rodos iš šiū metū Mokslo Draugijos suvažiāvimo bus dalīvāvusieji gana daug naudos turēje, tautos gīvenimas naujā kvāpā gāves. Kalbininkai skīrēs daug apsiēme. Išpildīmai to, rodos, žīmiai gaivīs mūsų tautā.

Dr. J. Basaniaus jubilėjus (60 metų sukaktuvės) buvo 24. Birz. līgiai tā vākarā prieš Mokslo Draugijos suvažiāvimā šventšiamas. Vākaras pasidārė aiškiu liudījimu, kaip gīvai Lietuviai šiandien atjautsia vieno žmogaus nuopelnus tautos atgijimui.

Vienas Lietuviū dainū koncertas buvo surengtas 25. Birz. Vilniūje. Vīriausias dainininkas buvo tuomet gerai žinomas Mikas Petrauskas. Ne be priežasties buvo jis garsiai pasveikinamas labai skaitlingai susirinkusiū Lietuvīū. M. Petr. ĩra pilnai išsilāvines dainininkas, kuris turi grāzū balsā ir gerū mūzikui reikalingū gabumū. Taip iš širdies moka jis dainuoti ir iš vieno balsū skīriaus i kitā nejustinai užkopti, kad galima tik pasidzgaugti. Daināvo jis Itālū, Vokietšiū, Francū, Lenkū, Rusū ir Lietuvīū komponuotū bei žmoniū pagamintū dainū. Vargas, kad mūsų "poetū" žodžiai neatspindi to gražumo, kurs norėtas žodžiais paduoti. Toliau reikia pastebėti, kad mums būtinai reikia išmēginti, kaip Lietuvīū žodžiai turētū būti ištariami, jeib jie kuo-graziau skambētū. Žmoniū dainū nereikia dainuoti atsizvelgiant i žmoniū daināvimo būdā, bet i dainose paslēptājā groze. — Daināvo ir choras. Jām labai reikalinga, kad jis ir jo dirigentas visuomet atmintū, kas žodžiais sākoma.

Lietuviū Dailės Draugija savo iš eilės VI. pārodā laikē ši kartā atvertā dār ir Mokslo Draugijos susirinkimo laiku. Pasiziūrėjau jā. O buves pirm to tūlose Vokietšiū dailės parodose, dabar dār ir Tilzės parodoj, turiu su kuo jā līginti. Tilzės parodoj sukabinti veikalai rītinēs Vokios

dailininkū. O atsizvelgiant ĩpatšiai i tā pārodā pasidāro apie Lietuvius vienas dalikas labai aiškus. Lietuvīū dailės pārodos veikalai rodo sulģinamai daugiau dailininkū vidaus gīvenimo. Paprastai reiškia tai tik didžiūjū dailininkū veikalai. Bet nenoriu pasakīti, jog Lietuvīū dailininkai visi labai didi. Lietuviai apskritai gīvena, rodos, daugiau vidaus gīvenimu. O mūsų dailininkū tasai dažniai nēra saulėtas. Vos ĩzenges i pārodā jauti, līg iš visū pusiū tartū skausmas ir nuliūdimas. Mūsų dailininkai ĩra beveik visi kankiniai. Tik vienas ir antras ĩra išēmimas. O iš jū skausmū gema jū veikalai. Kad tai teisībē, kas sākoma, būk dailininkai aiškiau negu kiti žmonēs parodo tautos sielos padėjimā, tad būtū galima iš tos parodos ĩpatingai spresti apie mūsų tautā. Bet nēra taip visiškai. Dār reikia priminti, jog tie dailininkū skausmai gamina ir visokias smėklas ir baidīkles. Tretšias parodos veikalū žimis ĩra jū ĩvairumas. Tiktai kelis kartus perėjus pārodā te galima vieno ir to paties dailininko vaizdus atspėti nepaziūrėjus i katalogā. Berods matīti, kad dailininkai i viens-kitā padāro ĩntekme. Taip, paveiksliui, vėlionis Tšurlianis. Tatšau

regima, jog toji ĩntekmē nevīriauja. Patsai dailininkas vis dār pasilieka patšiu. — Taip aklamai imant turėjau pasitenkinimo jausmā parodoj. Kad tik mūsų dailininkai galētū daugiau su pasimēgimu, o betiekskausmū dirbti. Viename dalike vienok Vokietšiū parodos toli pralenkia Lietuvīū parodā. Ten ir mažumeliai, kurie apreiškiami, ĩra neabejotinai jautšiami. Lietuviai pasilieka nekartā ant pusiaukelio bestovī. — Žengiant i skīriū, kurs prikabintas naminiū išdirbiniū, visai kitokie jausmai apima svetī. Visi darbai tarsi šīpsosi. Dirbti jie su dzaugsmu. Tarsi tai būtū linksmas žaismas buves. O tai tikras mūsų tautos atspindis.

Lietuviū drāmos dailē taipojau pasirodē Mokslo Draugijos susiėjimo laiku Vilniūje. Birzelio 26. buvo vaidinta Liūdo Giros "Kerštas". Apie tūn veikalā reikēs kitā kartā o platšiau pasikalbėti. Taip ši kartā Vilniūje tuo patšiu laiku pasirodē svetšiamas Lietuvīū mokslas ir trīs meno (dailės) sākos savo gīvumu. Iš kur parėjo didžiausia ĩntekmē, kur apsireiškē daugiau gālios, gīvībės, nebus svetšiamas abejotina. O kurs to dār nemāto, ateitij išlengvo numanīs. Vds.

PASIKALBEJIMAI.

Nors turime labai daug dabar klausimų, į kuriuos dar atsiliepti ketame, tačiau rašydamas "Jaunimo" skaitytojus ir toliau klausinėti ir savo nuomones išreikšti. Ketame ateitį daugiau vietos paskirti pasikalbėjimams ir iš lengvo atsakinti visiems.

V. Edk. Ar gera ar bloga Lietuviams vesti (ištekėti) kitos tautos žmogū? — Vedimas arba ištekėjimas yra labai įpatingas dalykas. Jis dera iš visokių priežasčių. Ir labai dažnai išgeide žmonės nesiklauso jokių atkalbinėjimų. Tik tse, kur nėra galingesnio arba gilesnio traukimo prie vieno kito, gali kito žodžiai kiek padarėti. Bet toks vedimas arba ištekėjimas nelabai geras. Vaikai, gimę iš tokių "saltū" tėvų, paprastai nėra gabūs. Tarp kitątautisū prilinkimas būna labai kárštas, įpatšiai tarp nelígaus pažangos laipsnio žmonių, kraštutinám paveikslui: tarp juod- ir baltuodžisū. Tuomet vaikai labai didi yra karštuoliai, paprastai žiaurūs, be širdies žmonės. Bet karštumas nėra gabumas. Tačiau tvirtina tūli mokslininkai, jog iš tautū susidėjimo išaugá gabesni žmonės. Kiti tvirtina ir antraip. Nėra abejotina, kad būsimos kartos augštumas arba žemumas pareina iš labai daug priežasčių. — Išlikimui Lietuvių tautos yra berods labai svarbu, kad Lietuvos vestū Lietuvaite, o tokie ištekētū už Lietuví. Kitaip jūjų vaikai vis bus kitátautšiai. Ar v́ras Vokietis, Lenkas ir tt., ar motera, tai líg daug, vaikai bus veikiau Vokietšiais, Lenkais, ir tt.

Permaža dar sveria mūsų Lietuvių "kultūra". Bet vedant Lietuviai Lietuvaite, veikiau bus vaikai Lietuviais. Gálimas yra, žinoma, pagal sántikius, ir kitoks rezultatas. Tik bus tai išėmimas. — Kits dalikas bus vedusiųjų gyvenimas. Žmonės tos patšios tautos geriau susipranta, nujautšia vienas kito jausmus, reikmenes, linkimus, įpatingumus. Ir todėl tarp jų gali lengviau atsirasti susipratimas, tikra harmonía ir palaimingas gyvenimas. Ir patartina būtū, vesti savo tautos mergaite, o Lietuvaitei, ištekėti už Lietuví. Vienok toli mes dar nuo likimo valdimo. Perdaug dar stovime po "žvaigždžisū" prievarta, tai esti, po linkimū ir karštumū valdzia.

Rinkūnas. a) Kas tai revolūcia ir kokius sántikius turi ji su evolūcia? Revolūcia yra ūmus apvertimas, apsivertimas, persikeitimas, evolūcia atsilukštenimas, pažanga. V́riausias evolūcios žimis yra nuolatinumas, nepertraukimas. Gamta atsiveria evolūcios keliu. Evolūcia todėl gali būtí vadinama sveiku, gamtišku augimu. Priešingai revolūcia yra kaip kokios skaudžios ligos prasiimušimas. Revolūcioj kaip ir evolūcioj veikia ta pati gyvenimo galia, kuri nori ko naujo

tobulesnio pastatiti. Bet kad evolūcia kreipiasi į tai, kas pastatiti norima, tad revolūcia kreipiasi v́riausiai į tai, kas naujovei priešinasi. Ǵvenimo galia nėra sulaikoma. Nors kartais tūli žmonės tai bando padariti. Tuomet ta galia tvinksta ir didėja, kaip srovė, prieš kuriá statomas pilimas. Ir pagaliaus tas pilimas išplėšamas ir srovė griauja ir visá aplinke. Tad kalbama apie revolūciá. Tikrai imant ji nieko gero nepadáro. Vienok ji neišvengiama, kuomet randasi žmonių, kuriems kokia galibė yra tekusi, o kurie perkvaili gyvenimá suprasti. Jie bando stabditi, kas nesustábdoma. O jie tad kalti, kad vietoj ramios, sveikos pažangos turi pasidariti apsivertimas, griovimas. Daug tuomet visokių lobių išpūstijama. Vienok tiek revolūcia naudinga, kad jai pražus, pasilieka evolūcios jėgoms vietos ramiau apsireikšti. Tik reikia joms šauniai toli atgal pradėti veikti. Taip matiti, evolūciá trukdinant randasi revolūcia, kuri evolūciai táká išgriauja. — Iš to pasidáro atsákimas ir į klausimá: Kas svarbiausia Lietuvos kilimui? Žodis revolūcia turi savo reikšme atsižvelgiant ir į žemajį gamtos gyvenimá. Bet apie tai kalbėti šis on nereikalinga.

b) Kaip neturtingas mokinis sodietis gali geriausiai tarnauti Lietuvai? —

Rodos mokinis neturētū pasirinkti jau tokio augšto, beveik neapriboto uždavinio. Per lengvai pripras žvelgti į debesius ir suklyps prie mazū ant jo kelio gulintšisū grumsleliū. Bandis visá amžiū tarnauti Lietuvai o nieko gero nepadaris artimiausiam savo gyvenimo skritulij. Todėl reikētū kiekvienám mokiniui pirmiau rūpinties, kaip saviškiems naudingų pastojus. Tám žinoma reikalinga kán-gera išmokti, ir doroj tvirtu pastoti, tai esti, kokí amátá išmokti, mokslo ígiti, ir tt. Kad žmogus yra pats savo mokėjimu ir savo dora vertesniu pastojus, jis yra tuomi geriausiai tarnáves Lietuvai, nėra toji yra juomi praturtėjusi. Aiškus dalikas, kad Lietuva stovētū labai augštai pasaulije, kuomet kiekvienas Lietuvis būtū apšviestas, doras ir visokiems naudingiems darbams tinkamas žmogus. — Kurs pats kán moka, gali ir kitus pamokinti ir taip kitiems tarnauti, nors geru savo paveikslu. O paprastai gyvenime nusiduoda taip, kad tám, kurs mázame gyvenimo skritulij viskán gerai išpildo, veikiai pasidáro proga ir didesniame skritulij dirbti. Ir pagaliaus jo veikimas gali apitekti visá Lietuvá. — O pradžia buvo paties gabumū, dovanū, doros auginimas ir lávinimas.

M. J. Sv́ruojantis. Kas geriau tikíbiškai abejojantšiam: ar paviršiais laikities tikíbos ar já visiška at-

mesti? — Zmogaus gīvenime svarbiausias dalīkas īra būti kuo tobūliu teisingu. Melas, veidmainumas īra patzuda, paties zudīmas. Zmogaus esībē randas jo saves-zinojime, jo sāzinēj. O kuomet vidūje kas īsmānoma o zodziū ir veikimu tām priešingai pasielgiama, tuomet zmogus savo esībe niekina, zudo. Todēl visuomet tikībos mokintojai reikalāvo būti ar siltu ar saltu, ir nedrungnu. Bet atmesdamas tikībā, abejojantīsis nieko nebus pasiekēs. Abejonē jī toliu sekios ir jī griauš klausimu, ar tik ne tame nors kiek teisībēs, kas atmesta? Todēl svarbu īra īskilti īs abejonēs. Nepadāroma tai, kad visi proto ir net īsminties pasipriešijimai tarsi uzmušami. Arba antraip: nušaipoma ir paikumū pašaukiama, kas kitiems Svēnta. Mat, māžas vaikas pasidzāugia ir negraziai īs medziū drozinētū arklu, o turtingas ūkininkas tik tai zirgu, kurs gāli prekioja 1000 auksinū. Ne tai svarbu, koks tas dalīkas kitiems, bet kiek dzaugsmo jīs sāvīninkū padāro. Rodos, vaiko dzaugsmas nebus menkesnis uz turtingo ūkininko. O tikībos dalīkuose dār visai kas-kita atbotina. Kas rodosi mums "apšviesītiesiems" paikumū īra īstīkrūjū labai augsto īsmānīmo reīškinīs bet symbolīšku pavidalu. "Dvāsios varguziai" tai dažnai nujautsīa, nors neišmāno. "Apšviesītiejie" nebeturi nujautimo

gālios, o īsmānīmo dār nēra pasieke. Dabarties pasaulio supratimas visai kitoks negu tikībos mokslū atsiradīmo laiko ir tām priešinās. Todēl, rodos, reikētū, kas īsmānoma arba kurio teisībē nors numānoma, prīmti ir savo gīvenimū naudoti, kitā palīkti nekliudzīus. Gāl karītais teikties, kad tokio dalīko īsmintīs īs netītīšū sušvis. Mān tūli kaži-kaip neītikētīni dalīkai visai gerai īsmānōmī, berods ne taip, kaip jie tūlū "tikintīšūjū" īsguldōmī. Vienā dalīkā reikētū uz visa pirmīu īsmānītī, būtent tai: Teisībē īra kaip saulēs Svīesa. Jī visur tokia-jau. Bet jī nevīenaip visū īšvīstama. Vīeni tā Svīesā skaidriau ir ankstīsīa, kītī drumstīsīa ir vēliu teīšvīsta. Destīs, kurs kiekvīenas gīvena ir kokios jo ākīs. Mes turīme Svīesai artīntīes, tuomet jī pareīna pas mus. O Sīs prīsiartinīmas nusīduoda gīvenimū, paveīkslū: meīlēje. Arba, kaip īs pradziū sakīta: visiškai teisībēje. Todēl dār kartā: kas rodosi teisībē, tām reīkia visiškai pasīduoti, niekuomet nezudītī savo vidūje īsmānīmo. Tuomet tik īslengvo teīkīlsīme vis dāugīau teisībēs Svīeson. Bet prīīmdamī, kas rodosi paikumū, amžīnai tam sībēje pasīlīksīme.

Sīlav. Ar geru dārbu īra skīntīes gēlē pasīpuostī? Ar gamta tik tām augīna medziū ir gēles su puīkīausīais jū zīedais, kad juos naīkīntum?

O laukīnēs gēlēs zīedas tik tiek tevertas, kad jī nuskīnus, pažiūrējus, pauostīsius ir vēl numetus? Ar rozē, lelīja tik todēl pavāsarī prāzīsta, kad papuošus skaīstveīdžiū mūsū mergelīū krūtīnes? — Nēra abejojīmo, jog kiekvīena gēlē augdama pīldo kokī uzdavīnī gamtos gīvenimē, kuriame patsai zmogus īra taipo-jau dalelē. Gamtoj nieks nenusīduoda be reīkalo. Todēl zmogus ir neturētū darītī, kas nereīkalinga. Gēlē īra laukī, darzū, girīai papuoštī. Zmogus, rodos, neišrodo grazesnis, kuomet jīs prīsīsega kokī zīedā. Todēl toks dārības negeras. Gēles skīnti ir tuoj pamestī īra paprastas tū zmonīū pasīelgīmas, kurīe apie savo dārības nieko nemāsto. Pusētīnai sāmonīngas ir jausmīngas zmogus zīno, kad īra dāug dīdesnis dzaugsmas pamatītī augantīsas ir zīdīntīsas zoles ir jū kvāpā uzoostī negu vīenā zolele nuskīnus. Māzumā kitoks dalīkas bus tas, kad kas nors kokī zīedelī skīna kām-nors savo meīlei apreīkštī. Rodos tuomet gēlelē meīlai vīenā zīedelī aukojā. Nēsa jos zīdējīmas ir nēra kas kīta, kaip dīdzīosīos Meīlēs reīškinīs. Vīenok reīkētū atsimītī, jog skīnant reīkalaujama īs gamtos aukos, kurī nēra būtīnai reīkalinga. — Ipatīngas dalīkas su rozē. Kad jos zīedai neskīnamī, jī tiek nezīdī. Zīedams tikru laiku nuskīnant, vis dāugīau prīauga. Tarsī gamta tik laukīa, kad zmonēs rozēmīs

ir kitokīais zīedais vīenas kitām sīrdīngumō apreīkštū. Todēl baīgīant: Ne pats skīnīmas bus peīktīnas, bet kokīu jausmū ir kām tai dārōma.

Ant. Lps. Dēlko zmogū jīeškantīsīam teisībēs, Dīevo, gīvenimō tīkslo ir uzdavīnio ir prīezastīšū, īs kur vīskas paeīna, nēra apie tai niekur nieko rāndama ir pasīlieka jām vīen neramībē? — Mān rodos todēl, kad jīs netīkru būdu ir netīkroj vīetoj jīeško. Apie galutīnīus gīvenimō klausīmus dabartīes mokslas nieko pasakītī negāli. Aš jī pusētīnai gerai pažīstu. Mūsū mokslīnīkai, mūsū filozofai turī dāug mokslo, dāug zīnīū, bet māža zīnojīmo o dār māžīau īsmānīmo. Todēl īsmīntīngī zmonēs paprastai ir nesīskaitō mokslīnīkīais. Tatsau naudinga vīoskīus mokslus pažīntī ir juos apmāstītī. Tik taip tegāli augtī zmogaus mānīmo galīa ir sušvīstī īsmānīmas, uztekētī īsmīntīs. Mat, kokīā naudā turētū kūdīkis, kad jām koks mokslīnīkas īsguldītū mokslā, paveīkslū, apie elektrīkos ir Svīesos bangas? Kūdīkis nieko nesuprastū. Jo mānīmas dār nēra īsauges. O kad paprastām mokslīnīkū aiškīntū kokīa, sakīsīme, dīevīška esībē, kām vīsas gīvenīmas, kām pašaulīs, jīs taipo-jau nieko nesuprastū. Todēl jau ne kartā nusīdavē, kad zmonēs tuos, kurīe jīems norējo suteiktī ra-

mībēs, juos pamokindami geriau gyvenimā ir jo uždavinį suprasti, visaip persekiojo, peikė, niekino, net kankino ir prie kriziaus kālė. Žemo dvāsios stovio žmogus negali išmanīti, kas augsta. Reikia jām mokīties, māstīti, manīti o vīriausiai: dirbti, gīventi. Tat geriausiai mokina.

Kokiām-nors pavadinimui viskān, kas reikia, pasimokinus, tāt pavadinimā atsidėjus pildīti, teikia greitšiau ramībės. O ne vien tai. Žmogus taip pildīdamas savo pareigas, o vis svarsčidamas gīvenimo klausimus išlengvo īgīja vis daugiau galībės gīvenimui išmanīti. Ira tai tikt galima iš vienos tvirtos gīvenimo vietos. Kurs neramiai aplink bėgioja, praleidžia bereikalo tik laikā. Naudingas dārbas jau pats teikia daug ramībės. Iš tos tad gali išaugti jinai vis tvirtesnė ir pilnesnė. Tad galima ir gīvenimo draugā pasirinkti. Tik ne neramībės laiku. Nepasitenkinimas prieinamomis žiniomis apie pasaulio ir gīvenimo tikslā gali būti ir zenklas, jog žmogus išvīdes īra jū silpnumā. Patartšiau skaitīti mano: Visatos Sārangā, Slaptingā Žmogaus Didībe, rāštā: Mirtis ir kas toliau

ir tt. Gāl tai perskaitšius pasirodīs, jog tše īra nuraminantšios teisībės. Bet miniau nereikia priimti, kas tše sakīta, be atsargumo, tikėjimu. Reikia rimtai pamāstīti, ar tše švietšia nors kiek teisībės šviesos. Tie mano rāštai gaunami visuose knīgīnuose.

Anti-Ragutis. Ivairūs klausimai. 1. 1911. mt. "Jaunimo" turinīs randasi Gruodžio m. "Jaunimo" 1911. mt.

2. Kartā kokī grāžū rāšinī parāše, gāli būt, kad jī ir spaudīsime, pažīmėdami priegaides.

3. Vegetarismas neparemiamas "gīvuliū nepalietšiamībe", bet tuo, kad žmogus, pasiekes tikrā žmoniškumo stovī, nebegāli kaip gīvėdis žudīti kito gīvio, kuomet savo išlaikimui tai nėra būtinai reikalinga. Ir, kaip jau "Jaunime" sakīta, žmogus nepastvoja žmoniškesniu, mėsos nevālgīdamas, bet žmoniškesniu pastojės, jis to darīti nebegāli. Nėra tše klausimas kokios argumentācijas, bet žmoniškumo. Kanibalui galima ir žmogienos vālgīti. Laukinis žmogus nuskanda ir iš gīvo sutvėrimo mėsos kāsni. "Kultūros" žmogus visā gerai prisitaiso, ir tt. *Vds.*

IS leidėjū-rašitojū pusės.

Primenam dār kartā, pasirūpinti "Jaunimo" praplātinimu. — "Jaunimas" siuntšiamas ī namus už 2 M. per metus, ī Didžiājā Lietuvā už 1,25 Rublī, ī Amėrikā už 75 Centus, pavienis numeris už 30 Pfg., 15 Kap. arba 10 Cent. — „Jaunimo“ tām nesiuntšiamė, kurio adreso neišskaitome.

Martin Aszmutat, Tilgėj, **Garnisonstr. 19.**